

Beskattning av vissa pensionsförsäkringsbelopp

En utredning

Kammarrättsrådet N. G. Lindquist och försäkringsdirektören B. Ekestaff har till finansministern avlämnat en promemoria med förslag till lagstiftning.

Vid inkomsttaxeringen erhåller ägare av pensionsförsäkring i regel avdrag för erlagda premier för försäkringen. Såsom en konsekvens härav beskattas i allmänhet utfallande försäkringsbelopp. Bestämmelserna härom tar sikte på normalfallet, nämligen att försäkringens ägare eller dennes efterlevande även åtnjuter pensionen. Hos vem beskattningen skall ske, när särskilt förordnad förmånstagare uppstår försäkringsbeloppen, har tidigare icke varit fullt klarlagt. Några författningsbestämmelser som reglerar just denna situation finns inte.

Taxeringsmyndigheterna torde i regel ha hävdat, att beskattningen av utfallande försäkringsbelopp skall ske hos förmånstagaren blott när försäkringens ägare varit berättigad till avdrag om han utbetalt

periodiskt understöd till förmånstagaren. Om sådana omständigheter inte förelegat, borde enligt samma uppfattning beskattning av pensionen ske hos försäkringens ägare, trots att denne inte själv uppburit pensionsbeloppen.

Genom ett den 11 november 1958 avkunnat utslag har emellertid RR bedömt skattskyldigheten på annat sätt. Omständigheterna i detta fall är i korthet följande.

En person hade år 1940 tecknat en pensionsförsäkring enligt vilken en livränta skulle utgå från och med år 1946. Såsom förmånstagare till livräntan insattes dels vissa släktingar till försäkringstagaren och dels två vetenskapliga institutioner. Förmånstagareförordnandena var inte oåterkalleliga. Målet gällde vem som var skattskyldig för de belopp som uppburits av institutionerna. RR fann att laga grund inte kunde anses föreligga att upptaga beloppen till beskattning hos försäkringstagaren.

schablon. Personligen kan jag icke taga ställning till detta utan att ha tillgång till ett stort och representativt material.

D. H.

Förmögenhetsvärde av undantagsförmån.

Det har blivit rätt vanligt att jordbrukare säljer sin gård till sin son mot en i förhållande till gårdens värde relativt begränsad köpeskilling samt undantagsförmåner — förutom in natura — i form

av en betydande livränta. Vad gäller i förmögenhetsskattehänseende för säljaren resp. köparen?

Svar: Enligt 3 § 2 mom. b) Sf utgör rätt till undantagsförmån icke skattepliktig förmögenhet. Det torde icke vara möjligt att uppspalta undantagsförmånen utan nämnda författningsrum torde tillämpas beträffande hela undantagsförmånen oavsett dess sammansättning och storlek.

Köparen är alltid berättigad till avdrag för kapitalvärdet av utfästa och lämnade förmåner.

Konsekvensen av detta utslag torde vara den att pension i förekommande fall skall beskattas hos förmånstagaren. Om förmånstagaren — såsom fallet var i det mål som avgjordes av RR — tillhör någon av de kategorier som är skattskyldiga blott i begränsad omfattning kan således pensionen bli helt obeskattad.

Eftersom försäkringstagaren vid tidigare års taxeringar erhållit avdrag för försäkringspremierna, har han genom förmånstagareförordnandet faktiskt erhållit avdrag för en gåva till allmännyttigt ändamål, ehuru sådan avdragsrätt eljest inte föreligger. Även i andra hänseenden kan ett insättande av förmånstagare till pensionsförsäkring utnyttjas för att erhålla en eljest inte medgiven eller avsedd avdragsrätt.

Enligt utredningsmännens mening är det önskvärt att överensstämmelse nås mellan bestämmelser om beskattning av pensionsförsäkringsbelopp och gällande bestämmelser om beskattning av gåvor och periodiska understöd. En sådan överensstämmelse synes enklast kunna vinnas, om utfallande belopp upptages som intäkt hos försäkringens ägare, eftersom denne, om förutsättningar därför finnes, kan erhålla avdrag för motsvarande belopp såsom periodiskt understöd eller, om fråga är om tjänstepension, som pensionsutbetalning.

Med utgångspunkt från det nu sagda föreslår utredningsmännen, att i 53 § KL och 6 § Si införes en bestämmelse, enligt vilken skattskyldighet för belopp, som utgår på grund av pensionsförsäkring, skall åvila försäkringens ägare, således oavsett om ägaren är fysisk eller juridisk person. Denna bestämmelse synes emellertid böra kompletteras med en föreskrift om beskattning i händelse av ägares frånfälle, innebärande att förmånstagaren blir skattskyldig för de belopp, som tillfaller honom på grund av förmånstagareförordnandet. Om en förmånstagare får sådan dispositionsrätt över försäkringen, att han i sin tur kan insätta förmånstagare, blir han ägare och i denna egenskap skattskyldig.

Såsom i det föregående antytts har utredningsmännen avsett, att de föreslagna bestämmelserna skall omfatta även tjänstepensionsförsäkringar.

Bestämmelserna bör enligt utredningsmännen tillämpas första gången vid 1960 års inkomsttaxering, dock att äldre bestämmelser bör gälla i fråga om dels belopp som före den 1 januari 1959 utbetalas till förmånstagare och dels belopp som utgår på grund av oåterkalleligt förmånstagareförordnande, som gjorts före den 1 januari 1959.

Red.